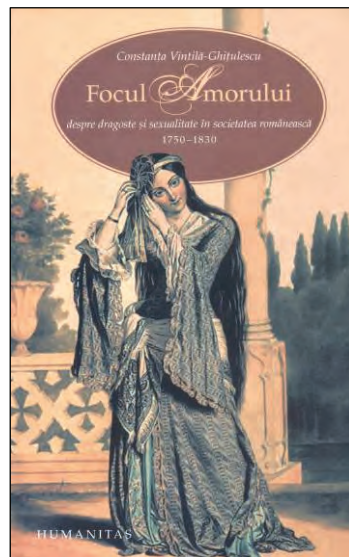

Constanța Vintilă-Ghițulescu, *Focul Amourului: despre dragoste și sexualitate în societatea românească (1750-1830)*, București, Editura Humanitas, 2006, 270 p.

Născută la 16 februarie 1969, doctor în istorie și civilizație la École des Hautes Études en Sciens Sociales, Paris, cercetătoare la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, profesor asociat la Facultatea de Litere a Universității din București și, nu cele din urmă, colaboratoare la săptămânalul cultural Dilema Veche, Constanța-Vintilă Ghițulescu este un nume, care cel puțin pentru istoria familiei, rămâne de referință. Ea s-a impus în acest domeniu prin publicare a numeroase articole și studii, „*Zestrea între normă și practică. Țara Românească în secolul al XVII-lea (I)*”; „*Zestrea între normă și practică. Țara Românească în secolul al XVII-lea (II)*”; „*Familie și societate în secolul al XVII-lea*”; „*Jocurile căsătoriei în Valahia secolului al XVIII-lea. Studii de caz: Constantin Brezoianu vs. Marica Filăpescu*”; „*Stratégies matrimoniales et pratiques sociales dans la Valachie au XVIIIe siècle*”; *Discipline ecclésiastique – Discipline sociale: la prostitution au XVIIIe siècle à Bucarest, cât și prin cărți, „În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*”; „*Engheniții*”, ce i-au asigurat notorietatea.

Lucrarea asupra căreia atragem atenția, *Focul Amourului: despre dragoste și sexualitate în societatea românească (1750-1830)*, vine, deci, în continuarea cercetărilor prioritare, privind istoria familiei, ale autoarei. Întinsă pe perioada anilor 1750-1830, ea urmărește și reflectă, veridic, așa cum arată și titlul, o paletă largă de tematici în tangență directă cu amorul, văzut ca

„[...] un aspect important în constituirea modernității românești, întrucât în jurul lui se inovează o serie de gesturi, de conduite, se îmbogățește vocabularul, se naște o altă muzică, se fabrică noi gesturi, provocând schimbări profunde la nivelul mentalităților” (p. 246).

Astfel, bazându-se, în primul rând, pe lectura surselor inedite și pe alte surse editate, cât și articole, lucrări, în al doilea rând, autoarea, plină de pasiune și de o curiozitate „patologică” față de acest subiect, ne înfățișează, într-o abordare proprie, o istorie uitată a oamenilor din perioada anilor cuprinsă între 1750-1830, încercând să reconstituie o lume în schimbare, o lume în tranziție spre noi valori, spre noi granițe. Fără a avea pretenția de a restitui realitatea așa cum a fost, Constanța Vintilă-Ghițulescu reușește, totuși, prin interpretarea asupra acestei lumi, pe care

ne-o face cunoscută prin povești, analize, discuții și polemici, după un studiu atent al miilor de documente folosite, să aducă cititorul în fața unei lucrări densă și judicioasă sub raportul conținutului.

Din punct de vedere structural, lucrarea este organizată pe trei mari capitole, bine concentrate, nu înainte însă de sumara *Introducere* (p. 7-13) care argumentează și deslușește cititorului conceptele pe baza cărora s-a construit demersul istoriografic, „*Cu dragostea la tribunal*”: *a iubi în rândul norodului, Sexualitatea interzisă și Teatrul iubirii*, ce cuprind, la rândul lor, mai multe secțiuni, fiecare dintre ele având menirea de a crea o imagine completă asupra problematicei în cauză. Devenim, ca atare, părtașii unor interpretări, cu privire la subiecte ce dezvăluie anumite forme ale relațiilor interumane, anumite trăiri, anumite moduri de punere în scenă a sinelui, care nu fac decât să demonstreze, încă o dată-n plus, profesionalismul și totala implicare a autoarei în domeniul de cercetare pe care-l reprezintă.

Primul capitol, „*Cu dragostea la tribunal*”: *a iubi în rândul norodului* (p. 17-126), cel mai extins dintre toate, se structurează, așa cum reiese și din titlu, în jurul iubirii norodului, tratând în secțiunile capitolului aspecte ca: *vocabularul iubirii* (p. 17-21), *seducătorul și victima sa* (p. 21-26), *retorica iubirii: femeia și „dragostea” sa* (p. 26-32), *„amorul trăit”* (p. 33-38), *în patul iubirii* (p. 38-40), *un timp pentru a seduce* (p. 40-42), *retorica iubirii: bărbatul și „dragostea” sa* (p. 43-46), *amorul: „neguțatorie” și plăcere* (p. 46-50), *lumea slugilor* (p. 50-59), *biserica, statul și seducția* (p. 60-64), *pitace, sexualitate și păcat* (p. 64-68), *gloaba pântecelui* (p. 69-76), *practica juridică și inventarea de soluții* (p. 77-82), *semne și dovezi* (p. 82-85), *martori, vecini și reputații* (p. 85-89) ...și *văzând că nu voi lua nimic...* (p. 89-95), *jurământul* (p. 95-100), *virginitate: onoare și dezonoare* (p. 101-105), *„căsătorie cu ponos”* (p. 106-112), *părinții și seducția* (p. 112-118), *copiii din flori* (p. 118-120), *Neculae Mareș vs Ruxandra din București* (p. 121-126). Astfel, după o interpretare a informațiilor din condicile de la Mitropolia din București și din condicile unor departamente de judecată, Constanța Vintilă-Ghițulescu consideră că femeii și bărbații deopotrivă, la câmp, la porțile Mitropoliei sau la ușile divanului, au formulat declarații de dragoste, care însă au căpătat conotații diferite, în funcție de împrejurări. Prezența din ce în ce mai puternică a Erosului, în viața comunității de la 1750-1830, e dovedită de virginități pierdute și abandonuri pe prisă, pasiuni înflăcărâte și jocuri naive, promisiuni efemere și naivități infinite. În fața acestor realități, în care oamenii cu sentimentele lor nu mai pot și nu mai vor să aștepte experimentarea unor trăiri afective, Biserica a rămas fidelă imaginii sacre a căsătoriei, prin delimitarea actului sexual numai în interiorul căsătoriei, încercând, atât cât a putut, să o pună în practică.

Al doilea capitol, *Sexualitatea interzisă* (p. 129-167), continuă ideile celui precedent prin abordarea altor forme în care sexualitatea a fost supusă reprimării, autoarea împărțindu-le în mai multe tipologii: *concupinini și concubine* (p. 131-135), *văduva tânără* (p. 135-137), *răpirea și ordinea socială* (p. 138-142), *Uța vs Dragomir* *Inimărea* (p. 142-145), *Violul: barbaria simțurilor* (p. 146-153), *spurcata sodomie* (p. 154-157), *în prăvălie* (p. 158-160), *călugărul și sodomia* (p. 160-167). Din această perspectivă, autoarea remarcă faptul că, în societatea românească din epoca modernă, problema sexualității a fost discutată cu tenacitate, sub toate formele. Ea

a fost de la manifestările, să le zicem, cele mai simple, concubinajul, și până la cele mai grave, violul, aspru sancționată în coduri și reglementări.

Al treilea capitol, *Teatrul iubirii* (p. 171-251), dezbate o serie de noi probleme: *arta galanteriei și „maestrîi” ei* (p. 171-175), *baluri, muzici și cadriluri* (p. 175-181), *la șosea* (p. 181- 184), *luxul – nebunia cucoanelor* (p. 184-187), *liubovul – stăpânul sufletelor* (p. 188-193), *amanții* (p. 193-200), *Mărioara și Panteleon Zalicis* (p. 200-208), *preotul – ibovnicul satelor* (p. 209-214), *Eufrosin Poteca și cărările iubirii* (p. 215-222), *în căutarea fericirii și dragostea conjugală* (p. 223-234), *femeia pe drumul modernizării* (p. 235-244), *criză morală sau modernizare inevitabilă* (p. 245-251), plecând de la acte judiciare, corespondență, folclor și poezie populară, literatură și memorii. Pe marginea acestora, Constanța Vintilă-Ghițulescu subliniază că descoperirea iubirii este cucerirea acestei perioade. Boier și țăran, preot și meșteșugar au invocat din ce în ce mai des dragostea ca pretext, cauză, scop, instrument în afirmarea unor cerințe, în construirea unei relații, în acceptarea unor compromisuri. Cântatul sub ferestre, recitarea versurilor pasionale, biletelele cu declarații erotice, privirile fierbinți, atingerea nevinovate, dar senzuale, nefericirile și lacrimile suferinței amoroase sunt câteva din apectele care, după opinia autoarei, pun în scenă arta de a iubi. Chiar însemnarea finală lasă să se întrevadă dorința tuturor de a trăi aceste sentimente, de a profita de fiecare minut din scurta viață de muritor: „Nu voi să mor jindos, / De amor să n-am folos / Voi să trăiesc răsfățat / Și să moriu amorezat” (p. 251).

Utilizarea lucrării mai este facilitată de *Glosarul de termeni* (p. 253-256), *Bibliografia* (p. 257-267) și *Cuprinsul* (p. 269-270) care încheie paginile acestei lucrări.

Demersul științific, îndrăzneț, întreprins de Constanța Vintilă- Ghițulescu s-a concretizat într-un aport de seamă, care vine prin scrisul unei specialiste, în care simțim pasiune, maturitate în gândire, îndemănare în construcții istoriografice, să descifreze istoria complexă a amorului. O lucrare, așadar, ce se impune nu prin dimensiune, ci prin calitatea și pertinenta informațiilor, oferite cu mare generozitate, reușește să creeze atmosfere unice, din urma trecutului, cu ajutorul cărora putem nu doar să pătrundem în viața intimă și tănuită de individ, ci să ne și reprezentăm mai bine societatea și maniera de a iubi, de a acționa a oamenilor de la jumătatea secolului al XVIII-lea, începutul secolului al XIX-lea.

Anca-Daniela HUȚ